

K OMEZENÍ POČTU MÍST VELENÍ

Na vojenskovědecké konferenci FMO byly posuzovány otázky vojensko-strategického pojetí obrany ČSFR a ve Vojenské akademii v Brně za účasti představitelů FMO, GŠ ČSA a dalších složek byla vyslovena myšlenka o nové organizaci míst velení, bez týlových velitelských stanovišť, společných velitelských stanovišť letectva a PVO. Tato by měla být u jednotlivých stupňů přeoranizována a začleněna jako součást velitelských (záložních velitelských) stanovišť. Důvody opravňující k takovým závěrům blíže uvedeny nebyly.

Domnívám se, že je nezbytné položit a zodpovědět si alespoň dvě následující otázky:

Co může odůvodňovat tyto závěry?

Ve prospěch omezení počtu míst velení, rozvíňovaných na daném stupni, může působit snaha dosáhnout větší kvality spolupráce, vyšší úrovně součinnosti mezi vševojskovými prvky orgánů velení (předpokládaného armádního sboru, divize) a těmi prvky, pro které byla dosud rozvíňována samostatná místa velení - společné velitelské stanoviště letectva a PVO (SpVS LaPVO) a týlové velitelské stanoviště.

Až dosud byla zajišťována jednotnost, shodnost pochopení úkolu, rozhodnutí velitele, vypracování plánovacích dokumentů a další požadavky na součinnost prací operačních skupin ze složek SpVS LaPVO a TVS na velitelském stanovišti, v nejdůležitějších obdobích přípravy a vedení operace, boje v čele s příslušnými hlavními funkcionáři. To umožňuje aktivní práci těchto složek na přípravě, vedení operace bez toho, aniž by se neúměrně zvětšovala velitelská stanoviště, což je kladem tohoto přístupu. Při takovémto řešení se však projevuje malá kapacita spojovacích kanálů a je ztíženo vzájemné předávání zpráv, pokynů, směrnic, nařízeních a hlášení. Sloučením podstatných částí TVS a SpVS LaPVO s velitelským stanovištěm (nebo ZVS) by se tento problém pravděpodobně řešil.

Další okolností, která může vést k omezování počtu míst velení, je snaha o úsporu lidských sil, techniky, spojovacích a zabezpečovacích prostředků. Sloučení míst velení však zřejmě nepřinese znatelnou úsporu lidských sil v počtech orgánů velení daného stupně - i nadále budou jeho jednotlivé organizační prvky vykonávat shodné, pracovní stejně náročné úkoly. Navíc bude patrně nanejvýš vhodné ve výstavbě nových orgánů velení přihlídnout k požadavku vícesměnné organizace práce orgánů velení v poli. Ani kapacita spojovacích prostředků jednotlivých míst velení není doposud příliš nadhodnocena, spíše naopak. Proto je problematické, zda se sloučením uvedených míst velení podaří dosáhnout zvýšené kapacity spojení a část spojovacích prostředků "ušetřit". Bylo by tudíž vhodné opět přihlídnout k potřebě mít určitou zálohu sil a prostředků spojení. Náročnost vnitřního spojení takto organizovaného VS naopak může ještě vzrůst.

Pokud se tímto opatřením - tedy sloučením míst velení - nepodaří dosáhnout snížení počtů osob, techniky, zjednoduší spojení, pak je otázkou, zda se tím podaří dosáhnout omezení

sil a prostředků zabezpečení v provozních jednotkách a útvech. To pravděpodobně bez kvalitativně nové techniky nebude možné.

Konečně posledním důvodem, který by mohl vést ke slučování míst velení, je snaha o zjednodušení systému velení a zvýšení jeho propustnosti. Je nanejvýš pochybné, zda je možné v soudobých podmínkách vytyčit pro výstavbu systému velení takový cíl, který je přímo v protikladu k principu rozptýlení sil a prostředků. Vzhledem k tomu, že se při rozpracování úkolů obrany ČSFR v současných podmínkách ukazuje nezbytnost považovat celé území státu za možné válčisti, je nutné i nadále tento důležitý princip vzít v úvahu i v otázkách řešení systému velení vojskům.

Jaké důsledky bude mít takové sloučení pro systém míst velení a pro velitelská stanoviště?

Především výrazné omezení počtu míst velení - jak v rámci jednoho velitelského stupně, tak i určitého prostoru. Tato skutečnost při velmi omezených možnostech zřizování a udržování klamných míst velení "při životě" povede k jejich snadnějšímu zjištění a ničení. Na druhé straně to však umožní částečně zvýšit síly vyčleňované pro jejich obranu a ochranu - viz tabulku.

Tabulka

Stupeň velení	Divize (4)			Armádní sbor (1)				Vyšší		Celkem
Místo velení	VS	ZVS	TVS	Chráněné MV	VS	ZVS	SpVS/T VS	VL	HV	
Nyní	4	4	4	1	1	1	2/1	-	1	19
Při sloučení	4	4	-	1	1	1	-	-	1	11
Operační zóna	Divize (12)			Armádní sbor (3)				Vyšší		Celkem
Nyní	12	12	12	3	3	3	6/3	1	1	
Při sloučení	12	12	-	3	3	3	-	1	1	35

Zvětšení počtů míst velení, zejména divize a sboru. Vzhledem k tomu, že pravděpodobně nebude možné počty osob orgánů velení armádního sboru (alespoň válečné) zásadně (řádově) snížit oproti dosavadním počtům velení vševojskové armády (pro shodnost pracovní a objemu, pravomocí, odpovědnosti, povinností a úkolů) nelze očekávat, že by se výrazně omezil objem velitelského stanoviště (bez SpVS LaPVO a TVS) vzhledem k dosavadnímu velitelskému armády. Jeho sloučením s podstatnými částmi uvedených míst velení tak může vzniknout kolos ještě větší, než jakým je dosavadní VS vševojskové armády. To může způsobit následné nepříznivé účinky v rozvíjení, přemísťování, zodolňování, včetně podstatného zvýšení zranitelnosti systému velení.

Lze očekávat větší celkovou náročnost vnitřního spojení takového sloučeného VS. Ta může být pokryta z prostředků a sil zabezpečujících vnitřní spojení na SpVS a na TVS (dosavadních), kromě slučitelnosti některých prostředků, což opět vyvolá narůstání sil a prostředků spojení v jednom prostoru, tedy i vyšší zranitelnost spojovací soustavy.

Mohou se prohloubit současné problémy v udržování vnitřního režimu a pořádku na velitelském stanovišti. Tyto úkoly by vyžadovaly více sil a prostředků, včetně střežení a

obranu prostoru rozvinutí VS. Při celkově omezeném počtu sil, které jsou, může být řešení složité, zejména budou-li místa velení rozvíjena mimo sestavy, či prostory rozmístění vojsk.

Vzhledem k menšímu počtu míst velení by bylo možné snadněji vyhledávat vhodné prostory pro jejich rozvíjení. Na druhé straně bude zřejmě náročnější a složitější organizace přemísťování míst velení. Po dobu jeho přemístění sice velitel může velet z dosavadního ZVS, ale limitujícím požadavkem bude, aby doba přemístění VS nepřesáhla pravděpodobnou dobu "přežití" ZVS tak, aby se nevytvářela hrozba, že v určitou dobu nebude praceschopné ani jedno z kapacitních míst velení (pomineme-li VzMV a PřMV jako prvky ze složení VS).

Vzhledem k zvětšení rozsahu velitelského stanoviště mohou vzniknout problémy i v metodice práce orgánů velení na VS. Velká rozloha může vést ke stejným nedostatkům a chybám, které se projevují i při velení ze samostatných TVS a SpVS. Totiž plocha sloučeného VS (samozřejmě 5x5 km) může být takového rozsahu, že přímý, osobní styk hlavních funkcí pracujících v blízkosti velitele s jejich odbornými pracovišti bude nedostačující. Převažovat může opět spojení pojitky a vzniknou-li úzká místa v jejich kapacitě i provozuschopnosti, mohou se obě strany nacházet ve shodné situaci, jež vzniká na současném TVS, jako samostatném místě velení.

Je zapotřebí si uvědomit, že při sloučení se stane organickým prvkem velitelského stanoviště celek, jehož převážná část podléhá jinému veliteli, jinému orgánu velení - veliteli letectva a PVO. Tato okolnost může způsobovat obtíže při velení velitelskému stanovišti, což nelze bez praktických poznatků předem odhadnout.

Uvedené důsledky patrně nevyčerpávají celou škálu kladných i záporných výsledků, ke kterým mohou vést uváděné závěry ohledně požadavků sloučení některých dosavadních míst velení (SpVS VaPVO, TVS) s velitelskými a záložními velitelskými stanovišti. Přesto jejich charakter umožňuje přijmout názor, že takové záměry nejsou dosud dostatečně odůvodněné. Mohla k nim vést praktická zkušenost přípravy štábů z posledního období, kdy pro nedostatek sil ve spojovacích, provozních útvech a jednotkách byla přijata taková forma řešení v operační a taktické přípravě, která však měla přísně účelový charakter, nebyla a není pravděpodobně jinými důvody potvrzena.

Zásadní řešení této otázky předpokládá:

- ujasnění a vytvoření organizačního členění a vymezení úkolů oblastních velitelství (vojenských velitelství, ať už budou plnit úkol velitelství sborů nebo je budou vyčleňovat) a jejich srovnání se členěním a úkoly dosavadních orgánů velení,
- postupné rozpracování zásad operačního použití a bojového použití divizí v nových organizačních členěních podle nového pojetí a zásad obrany ČSFR, zejména otázek poskytujících základ pro organizaci velení vojskům,
- rozbor možností výstavby jednotek, útvarů a svazků spojovacího vojska, jejich vybavení a použití v návaznosti na vyhotovování pojetí obrany ČSFR,
- rozbor možností výstavby jednotek a útvarů zabezpečení (provozních útvarů a jednotek) orgánů velení.